

„Mélyreható, tartalmas
elmélkedés Serena útjáról.”

– *The New York Times*

Ismerd meg Serenát!

GERALD MARZORATI

„Tanulságos... éleslátó elemzés.”

– *The Washington Post*

GERALD MARZORATI

**Ismerd meg
Serenát!**

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2023

BEVEZETÉS

2018 SZEPTEMBERÉNEK UTOLSÓ HÉTVÉGÉJE VOLT, amikor megkezdődött a *Saturday Night Live*¹ negyvennegyedik évada. Három héttel korábban Serena Williams Ószaka Naomi ellen játszott a US Open női döntőjében, a profi tenisz történetének egyik legbizarrabb és legnagyobb port kavaró mérkőzésén, amit az tett emlékeztessé, hogy Williams szüntelenül hangos vitába szállt a vezetőbíróval, Carlos Ramossal. Három hét hosszú időnek számít a digitális kor hírciklusában, de azon a kora őszi szombat estén az *SNL*-ben szerepelt Leslie Jones humorista, aki a „Weekend Update” szkeccskomédiában egy egyvállas, tesethezálló teniszdresszben jelent meg, túllszoknyával – ilyen ruhát viselt Williams a US Openen –, és egy Wilson Blade 104-es ütőt lengetett, amelyet Williams használ. Igazi metakomédia volt: Jones belerobbant a fiktív hírműsorjelenetbe, majd Serenát tökéletesen utánozva bizonygatta, hogy bocsánatkéréssel tartoznak neki, és fergetegesen összemosta Serena immár hírhedt tirádáját, amit a női döntő vezetőbírója ellen intézett – Williams úgy vélte, hogy a bíró bocsánatkéréssel tartozik *neki*, mert egy olyan szabálysértéssel vádolta meg, ami szerinte azt sugallta, hogy csalt – a saját vádaskodó szónoklatával, miszerint egy tervezett Serena-jelenetet kivágtak a műsorból. A „Weekend Update” egyik műsorvezetője próbált értelmesen beszélni Jonesszal, miközben ő

¹ Amerikai, késő esti komédiaműsor és varietéshow. (A ford. megj.)

kiabált és fantomtenyereseket mutatott be. A Williams–Ószakameccs ekkor már régi hírnek számított. Ám a jelenet működött, mivel a meccs ennek ellenére *mégsem* volt régi hír, még mindig felhozták, töprengtek rajta, elemezték, vitatkoztak róla... Nem tudtam felidézni, mikor esett meg utoljára, hogy egy ellentmondásos sportesemény vagy bármilyen vitatott popkulturális esemény ilyen sokáig általános beszédtema maradt volna. Mi volt hát pont ebben, ami az emberek gondolataiban tartotta? Vagy jobban mondva, mi volt Serenában?

Leslie Jones másfél percig Serena Williamsként: innen származik ennek a könyvnek az ötlete. *Mi volt Serenában?* Az a „valami” összetett volt, egyedülállóan összetett, és ez csábítóvá tette az ötletet. Ott volt a vitathatatlan nagysága teniszezőként, amit, mivel gyakran írtam teniszről, jól ismertem. De ott volt a kultúrában való szélesebb körű jelenléte is: nőként, fekete, ambiciózus nőként egy ambiciózus családból, egy erős, néha dühös nőként, gazdag, divattudatos, közösségi média influenszer nőként, kisgyermekes, dolgozó nőként. Úgy tűnt nekem, és úgy éreztem, másoknak is, hogy Williams egy mindig jelenlevő világsztár, akit azonban nem igazán értenek meg. És minél többet gondolkozik rajta az ember, annál többféleképpen látja. Ez az elképzelés is csábító volt számomra.

Ez nem egy hivatalos könyv. Nem kaptam különleges hozzáférést Williamshez vagy a hozzá legközelebb állókhoz. Az azzal járt volna, hogy végső soron az ő könyvét írtam volna meg, de engem nem ez érdekelt. Sokféle formában, sok fórumon elmondta már a saját történetét, és ezt kétségtelenül a továbbiakban is folytatni fogja. Én egyszerűen, és nem is annyira egyszerűen, minden lehetséges módon *látni*, megérteni akartam őt: nézni, leírni, hallgatni őt, olvasni róla, követni (az Instagram és hasonló platformok által teremtett új körülmények között), értelmezni, elhelyezni őt a világban. A forrásaim sportcikkek, életrajzok, riportok és kultúrkritikák voltak. A könyv narratív gerince Williams visszatérése a teniszhez a

lánya születése után és az a törekvése, hogy megnyerjen egy vagy két újabb Grand Slamet, így beállítson és talán megdöntsen egy régóta fennálló rekordot, és anyaként is nyerjen egy nagy tornát. Egy évet töltöttem a női tenisz-versenysorozaton, és előben néztem végig majdnem minden mérkőzést, amit Williams játszott, részt vettem a sajtótájékoztatóin, beszélgettem játékosokkal, edzőkkel, újságírókkal és másokkal. A forma, amit a könyv számára választottam, prizmatikus, kollázsszerű. A lényeg az volt, hogy Serena Williamset a lehető legtöbb szemszögből láttassam. Serena Williams összetettsége az, ami még a pályán látható nagyságán is túlmutatva korának legjelentősebb sportolójává teszi őt, és remélem, hogy ez a könyv, ez az elbeszélési mód a felszínre hozza és valahogyan el is mélyíti ezt a komplexitást.

Első rész

Melbourne

1

SERENA WILLIAMS NYUGTALANUL VÁRAKOZOTT, hogy folytathassa. Újra és újra megigazgatta nagy Beats by Dre fejhallgatóját. Elengethetetlen volt, hogy ellazuljon, és kulcsfontosságú, hogy koncentrálni tudjon. Nyújtani kezdett, a jobb kezével hátranyúlva megragadta behajlított jobb lábát, amit felhúzott, miközben a bal karjával egyre messzebb és messzebb nyújtózott előre. Ez a mostanság teniszezők közt gyakori nyújtás arra jó, hogy lassan átmozgassa a négyfejű combizmot és a lágyékizmokat, valamint megnyissa a mellkast. A jógában ez nemcsak nyújtás, hanem egy egyensúlygyakorlat, a táncos póz, avagy natarajászana. Úgy írják le, mint olyan tánc, ami közben mozdulatlanul maradunk. A pózt gyakorló számára megtestesíti és talán közvetíti a *változás* közbeni *változatlanul* maradás bölcs eszméjét. Serena Williamset ilyen módon is lehetett szemlélteni.

Hátul tartózkodott valahol egy folyosón a Rod Laver Arénában, az Australian Open fő helyszínén. A minden évben január végén Melbourne-ben megrendezett Australian Open az első a négy nagy, avagy Grand Slam-torna közül az éves tenisznaptárban. Január utolsó két hete Melbourne-ben a nyár közepére esik, a délutáni forróság hét óra utánig is eltart, mielőtt este kilenc felé látványos naplementével megadná magát a meleg. A melbourne-i belvárostól keletre fekvő utcák, ahol minden késő reggel elsétáltam a

Melbourne Parkba – ahogy a melbourne-iek hívják, „a teniszpályára” – menet, viktoriánus hangulatot árasztottak: sorházak, bungalók, rendezett terecskék gyepel és szépen gondozott rózsabokrokkal. Maguk a melbourne-iek szemlátomást mélyen magukba szívták a viktoriánus éra sport iránti lelkesedését. Kerékpároztak, kocogtak és játszottak; újságjaikat és híroldalaikat sportsztorikkal töltötték meg; özönlöttek a Melbourne Parkba a teniszpályára, útközben elhaladva a világ egyik legnagyobb krikettpályája mellett, amelyet egyszerűen csak G-ként emlegetnek.

A meleg délutánok és a barátságos hangulat mellett az Australian Open arról ismert, hogy elkötelezett a szurkolói élmény javítása mellett. Emiatt láthattam, amint Serena Williams nyújt – ott egyensúlyozott képpontokra bontva a 14 800 férőhelyes aréna mindkét végén felfüggesztett óriásképernyőkön. Nemrégiben kamerákat szereltek fel az előcsarnokokba és a játékosok öltözőjétől a Laver Aréna-beli teniszpályához vezető folyosók különböző pontjaira. Williams valahol ott volt hátul, nyújtott és pszichésen készült a meccsre. A torna rendezőinek az elképzelése az volt, hogy a nézőket bevigyék „a kulisszák mögé”, ahol az óriáskivetítőkön keresztül különleges bepillantást nyerhetnek, egy kendőzetlen, őszinte bepillantást a kedvenc játékosuk meccs előtti készülődésébe. A televíziós közvetítés már az 1960-as évektől kezdődően átalakította a sportot, a játsz mákból és meccsekből show-műsorok lettek; talán nincs is jobb bizonyítéka az átalakulás alaposságának annál, mint hogy azok, akik manapság élőben vesznek részt egy sporteseményen, idejük nagy részét egy képernyőt bámulva töltik.

De vajon hol és mi lehet a „kulisszák mögött” Serena Williams esetében? Több mint 10 millió követője volt az Instagramon, akik minden egyes nap vagy majdnem mindennap bepillantást nyerhettek az életébe: láthatták edzés közben, láthatták, ahogy a férjével lazít, láthatták a homokozóban a tizenöt hónapos kislányával, láthatták a tacót, amit épp megenni készült vasárnapi vacsora gyanánt.

Ezek a képek azonban nem voltak őszinték. Ezek csupán egy át-gondolt imázs képei voltak. Az Instagramon szinte minden az volt valamilyen módon, egy előadás: az idealizált, gondosan ápoltság kiterjesztése, a „márka” közvetítése. De ugyanakkor lényegében előadás volt az is, amit a Rod Laver Arénában a pálya mellé vezető új kamerák rögzítettek. Williams bizonyára megértette ezt. És tudta, hogyan kell megragadni az embereket. Ezen a nyári, napsütötte délutánon Serena Williams a hatalmas képernyőn egy olyan ruhában végezte nyújtásait, ami az egész világ számára sikkes, fekete ballonkabátnak tűnt. Akik körülöttem ültek a pálya szélénél, különösen a nők, óztak és hűhátztak.

Williamset magát is rabul ejtette az önreprezentáció, és a kép, amit ez kialakíthatott róla: titokzatosság, megközelíthetlenség, csábítás, kiválóság, egzotikum, csillogás, hatalom. Ha az ember rászánja az időt, hogy hozzám hasonlóan utánanézzon, láthatja, hogy mindez ott volt az interjúkban, amiket adott, a divatfotózásokban, amikben részt vett, a posztokban, amiket az Instagramra kitett, abban, ahogyan belépett egy újságírókkal teli szobába, ahogyan kísértelt a tenispályára és ahogyan a játékát folytatta. Számított arra, hogy figyelni fogják. Milyen kortárs sportikon, melyik világhíresség nem tudja ezt? A brit pszichoterapeuta és tanulmányíró Adam Phillips azt írta: „Mások figyelmét keressük, anélkül, hogy kellőképpen megértenénk, mi az a figyelem, amit keresünk, és hogy mi az, amire magunkban kell figyelniünk.” Williamsnél ez talán azzal függött össze, hogy négy, nála idősebb nővérről nőtt fel, akik nagy felhajtást csaptak a ruhái és a haja körül. Talán azzal, hogy bár a szülei attól kezdve, hogy betöltötte a negyedik életévét, arra nevelték, hogy teniszbajnok legyen, ő eközben arról álmodott, hogy színésznő lesz. Talán azzal, hogy a Los Angeles déli részén lévő nyilvános pályákon tanult teniszezni, és a fiatalok, akik kosárlabdázni vagy

drogot venni jöttek a parkba, folyamatosan bámulták és nem tudták hová tenni. Vagy azzal, hogy gyerekként és tinédzserként annyi időt töltött (a teniszpályán és a médiában) a nővére, Venus árnyékában, aki Serenánál tizenöt hónappal idősebb, és jóval visszafogottabb volt. Venusnak kellett elsőként megbirkóznia a figyelemmel, a faji és társadalmi megkülönböztetéssel, ami azzal járt, hogy valaki fekete, női tenisztehetség, később pedig fekete, női teniszsztar – és ezt úgy kezelte, hogy egyre inkább magába zárkózott. Serena talán azért aggódott annyit a személyes imázsa miatt, mert vagy csúnyának, vagy vonzónak tartotta magát. Mindkettőnek nevezte magát egyszer-kétszer.

Serena Williams tizenéves kora óta válaszolt róla szóló kérdésekre a teniszmeccsei után, és nem is csak a teniszmérkőzése után. Már akkoriban is nagy figyelmet vont magára: valaki volt már azelőtt, hogy józan ész alapján felnőtt egyéniségnek lehetett volna tekinteni. A *New York Times* 1995 októberében tudósítót küldött egy jelentéktelen kanadai tenisztornára, mert Serena ott játszott első profi mérkőzését, tizennégy éves korában. (Csúnyán kikapott. Az ellenfele, Annie Miller, aki maga is csak tizennyolc éves volt, így nyilatkozott utána: „Azt hiszem, egy hírességgel játszottam.”) Williams az évek során mindenfélét mondott a riportereknek és a kameráknak arról, hogy ki ő és hogyan néz ki. Az nem mindig volt világos, hogy valójában mit gondol vagy hisz – ami azt illeti, az sem, hogy mindig tudja-e, mit gondol vagy hisz, vagy hogy el akarja-e igazából árulni a kérdezőknek. Vajon olyasmiket mondott, amiket abban a pillanatban gondolt vagy hitt? Vagy olyasmiket – és ez kísértést jelent minden közszereplőnek –, amikkel elérhette, hogy úgy ítéljék meg, ahogy szeretné? Ha az ember eltűnődik rajta, a maga módján mindez szintén magával ragadó.

Fekete játékosként szerepelt egy olyan játékban, ami még mindig a fehér lányoké volt; olyan széles vállú és izmos volt, amilyen játékos egyetlen sem akadt még soha a női versenysorozatban; onnan jött

teniszezni, ahonnan még senki sem korábban: Comptonból, amit gyerekkorában leginkább a Bloods és a Crips bandák közötti területi háborúkról, a gyilkossági statisztikájáról és a gangsta rapról ismertek; eleinte kizárólag csak az apja és az anyja volt az edzője, akik maguk sosem teniszeztek, de könyvekből és videokazettákról képezték magukat, hogy aztán taníthassák a lányaikat – Serenát, mint előtte a nővérét, Venust is, az a sors várta, hogy elgondolkodjanak rajta, görcső alá vegyék, megpróbálják megfejtetni. Serena szemléto-mást a kezdetektől fogva ösztönösen érezte ezt. Fehér lányokkal játszott fehér tömegek előtt egy olyan játékban, ami tobzódott a merev hagyományokban, és minden jel arra mutatott, hogy elfogadja a büszke és roppant tehetséges kívülálló, valamint az átalakulás elő-hírnökének szerepét (és ezzel megnehezíti a kritikusok dolgát).

Kevés energiát fektetett abba, hogy megpróbáljon beilleszkedni; ő és a nővére többnyire maguk között maradtak a versenyeken töltött első éveikben. A pályán és azon kívül is, a médiában, Serena erőt és magabiztosságot, érzelembőséget sugárzott: hogy ha már a figyelem középpontjába került, annak alanya legyen, ne pedig tárgya. Küzdött azért, hogy saját értékei alapján saját magát képviselje. Nem kötött kompromisszumot, nem szépelgett, hanem teret csinált – kulturális teret – pontosan annak, aki ő volt. Érezhetővé tette a jelenlétét, felvillanyozóvá a másságát. Serena önreprezentációja – a különböző módokon befont és gyöngyökkel díszített, kiegyenesített, szenezáli stílusban felcsavart, lófarokba kötött, üzleties kontyba tűzött, szabadon lobogó haj; a játék közbeni ádáz tekintet; az alaponál önmagával jól hallhatóan folytatott beszélgetés; az olyan teniszöltözékek, amit egyetlen külvárosi klub sem túrt volna meg – mindez annak a szolgálatában állt, hogy irányítsa és lekösse a magára vont figyelmet. A fekete ballonkabát, amit azon a januári délutánon Melbourne-ben viselt? Még csak a fele sem volt a műsornak. Mielőtt a mérkőzés épp elkezdődött volna, levetette, hogy megmutassa, egy ötvenes évekbeli pinup stílusú, Kelly-zöld kezeslábasban

és fekete neccharisnyában fog játszani. Újabb adag „ó” és „á” hullámozott végig a pálya szélén.

Ez az első fordulóbeli mérkőzés volt az év első hivatalos meccse Williams számára. Az Australian Openen a főtáblán egyéniben 128 nő szerepelt, mint mindegyik Grand Slam-tornán – a négy legrangosabb, legjövödelmezőbb és az év teniszeseményei közül a ranglistapontok szempontjából legkritikusabb versenyen, ahol a győztes 2000 pontot kap, 500-zal többet, mint a Women's Tennis Association (WTA, Női Teniszszövetség) év végi bajnokságának döntőjében aratott győzelemért, és kétszer annyit, amit akár a legnagyobb, nem-Slam tornák bajnoka kap. Egy játékos helye a WTA-ranglistán – egy dinamikus, kumulatív rendszerben, amit a szezon során minden héten frissítenek – hatással van a szponzori ajánlatokra, a média figyelmére és a fiatal, törékeny egókra, de ami még kézzelfoghatóbb, befolyásolja a versenyek sorsolását: hogy valaki milyen kaliberű játékos ellen és mikor játszik egy tenisztorna során. Egy Grand Slam-tornán csak a női játékosok egynegyede kiemelt, egytől harminckettőig, szinte kizárólag a WTA-rangsoruk alapján, és ezeket a kiemelt játékosokat gondosan elosztották a sorsoláson belül, így a versenyterv szerint nem találkozhattak össze a pályán más csúcjátékosokkal a harmadik fordulónál, a kéthetes torna első hétenek végénél korábban.

Az első fordulóban a kiemelt játékosok az 50., 84. vagy 103. helyen rangsorolt ellenfelekkel találkozhatnak: küszködő újoncokkal, hanyatló veteránokkal, egész karrierjük során a „futottak-még” kategóriába tartozókkal. Williams a tizenharmadik helyen volt kiemelt, ami megfelelt az aktuális WTA-világranglistán elfoglalt helyének. Ellenfele az első fordulóban Tatjana Maria volt, egy harmincegy éves német játékos, aki a WTA-versenyeken eltöltött hosszú évek alatt pontosan egy egyéni címet nyert; karrierje csúcát (amelyet két évvel korábban ért el) a 46. hely jelentette; és nem volt kiemelt. A mérkőzésük első játsz mája tizennyolc percig tartott. Úgy tűnt,

mintha még ennyi idő sem telt volna el. Maria egyetlen játékot sem nyert meg. Williams 6-0, 6-2-re nyerte a meccset, és nem sok mindent tett azon kívül, hogy megsemmisítően adogatott és fogadott, majd kevesebb mint egy óra múlva már elhagyta a pályát és ismét az öltözőben volt.

Maria a meccs után beszélt arról, hogy ő és Williams voltaképpen szomszédok Floridában, egy zárt lakóközösségben Palm Beach Gardensben, ahol Williams felnőtt élete nagy részében élt, először egy 930 m² területű házban, amit a nővérel, Venusszal osztott meg, majd nemrégiben már a saját otthonában, amely egyike volt a számos háznak és lakásnak – Floridában, Los Angelesben, Párizsban és máshol –, amit férjével, a techvállalkozó Alexis Ohaniannel, és kislányukkal, a szülei által Olympiának szólított, ifjabb Alexis Olympia Ohaniannel osztott meg. A teniszjátékosok, nők és férfiak egyaránt a világ minden tájáról, Floridában vagy Monte-Carlóban, vagy Dubajban telepednek le az időjárás és a kedvező adókulcsok miatt, és – mint abban a zárt lakóközösségben is, ahol Maria és Williams lakott – a kiváló teniszlétesítmények közelsége miatt.

Maria beszámolt róla, hogy még soha nem tartottak jószomszédi teniszedzést Williamsszel. Elmesélte, hogy Williams átjött egyszer egy grillpartira, és a lányaik egyszer vagy kétszer játszottak együtt. A teniszezők ritkán vannak otthon; a szezonjuk januártól egészen novemberig tart. A nagy bemutatópályák, mint például a Rod Laver Aréna, folytatta Maria, Serena számára „olyanok, mintha otthon lenne”. Maria ezen azt értette, hogy Williams komfortosan érzi magát nagy tömegek előtt, amelyek, mint ezen a délutánon is, többnyire neki szurkoltak. Maria azt is értette ezalatt, hogy Williams jól tudja, hogyan kell a Rod Laver akrilbevonatú kemény pályás felületén játszani – már sokszor játszott és gyakorolt a Laverben, Maria pedig soha. (Williams hosszú pályafutása során hétszer nyerte meg az Australian Opent; Maria ennek egyszer sem jutott még csak a közelébe sem.) Maria hangosan gondolkodott, ahogy a játékosok

GERALD MARZORATI

egy elvesztett mérkőzés után teszik, azt sugallva magának, hogy talán egy másik pályán, egy másik napon másképp alakulhatott volna. A sport vonzereje az, hogy látványosságot nyújt, igen kevés illúzióval. De ez nem akadályozza meg a játékosokat abban, hogy illúziókat tápláljanak.

2

SERENA JAMEKA WILLIAMS HARMINCHÉT ÉVES VOLT, amikor belekezdett a 2019-es szezonba. Több mint huszonhárom éve volt hivatásos teniszező. Ez alatt a sok év alatt 319 héten keresztül állt a világranglista első helyén, és valószínűleg még több ideig állt volna ott, ha úgy dönt, hogy annyi versenyen játszik, mint a legtöbb teniszező, ahelyett, hogy hosszabb időt tölt a játéktól távol, és a sporton kívüli érdeklődési köreivel foglalkozik – mint például a divattervezés, és idővel az aziránti érdeklődése, hogy ne használódjon el a teste, ahogy öregszik. Huszonhárom egyéni Grand Slam-győzelmet ért el, ami eggyel kevesebb, mint az ausztrál Margaret Court rekordja. Nehéz volt bárkit is találni, aki azt bizonygatta volna, hogy Margaret Court, egy nagyszerű teniszezőnő, nagyobb sportoló, mint Serena Williams. Margaret Court számos Grand Slam-trófeáját az Australian Openen nyerte, amikor Európa és az Egyesült Államok legjobb játékosai közül néhányan kihagyták a versenyt, mert olyan messze volt, és mert évekig decemberben, a karácsonyi ünnepekhez közeli időkből rendezték meg. Mégis, Court rekordjának beállítása és megdöntése sokat számított Williamsnek. Ez volt az oka annak, hogy harminchét évesen még mindig teniszezett. (A legjobb női egyéni teniszezők között csak a nővére volt idősebb Serenánál.)

Williams 2018 végére pénzdíjakban közel 90 millió dollárt keresett, többet, mint bármely nő valaha bármelyik sportágban, és több mint kétszer annyit, mint amennyit a nővére, Venus gyűjtött be, aki

a második helyen állt a WTA-versenysorozaton részt vevő aktív játékosok között összesített kereset tekintetében. Serena nettó vagyona, ami magában foglalta a pénznyereményeket, az ingatlanvagyonot, a befektetései hozamát és különösen a reklámszerződések bevételét – amiket a hosszú ideje neki dolgozó sportügynöke, Jill Smoller szerzett Serena számára –, a *Forbes* magazin becslése szerint 225 millió dollárra rúgott. (1990-ben Zina Garrison, egy fekete, amerikai teniszszőnő, aki a világranglista 4. helyén állt, nem ért el többet egy sportcipőmárka általi szponzorálásnál.) A pénzen túlmenően Williams úgy uralt egy sportágat a maga idejében, ahogy egyetlen másik nő sem tette soha ebben az évszázadban. (Ezzel csak a rekordtartó alpesi síző, Lindsey Vonn a fénykorában és a rendkívüli fiatal tornász, Simone Biles szállhatna vitába.) Williams ráadásul az erejével, de nem csak azzal, megváltoztatta a női tenisz játékmódját, és hosszú keletű bajnoknőként nem kis mértékben vonzotta be az olyan lányokat is a sportágba, akik talán soha nem fogtak volna ütőt, ha az ő példája nem inspirálta volna őket (vagy a nőgató szülőket). Végül pedig ott volt az elismerés és a hírnév. Az Egyesült Államokban mindössze két sportoló, a golfozó Tiger Woods és az NFL (National Football League) irányító játékosa, Tom Brady ért el szélesebb nyilvánosságot Serena idejében. Williams Q-pontszáma – egy közvélemény-kutatási mérőszám, amit arra terveztek, hogy egy személy vagy termék ismertségét és piaci vonzerejét felbecsüljék – átlagon felüli volt az amerikaiak körében szinte minden jövedelmi szinten és korcsoportban. Továbbá, olyan *világszerte elismert* sportcsillag lett, mint előtte egyetlen nő (és egyetlen NFL-irányító) sem. Az Australian Open kezdetén az ESPN televíziós csatorna bemutatott egy listát a világ leghíresebb sportolóiról, három mérőszámot használva a globális népszerűség meghatározásához: milyen gyakran keresnek rá egy sportoló nevére az interneten; mennyi pénzt keresett a sportoló a reklámokból; és mennyi a követőinek a száma a közösségi médiában. Williams a 17. helyen végzett

a listán – az amerikaifutball-sztárok uralták az első helyeket –, és ő volt az egyetlen nő az első huszonöt között. Összesítve tehát a legtöbb számítás szerint ő volt a legnagyobb játékos a női tenisz történetében – a királynő, ahogyan a lelelkesebb rajongói tisztelték – és minden idők leghíresebb női sportolója.

És valami vagy valaki ennél is több. Williams egy olyan korszakban lépett a harmincas éveibe, amikor feketének és nőnek lenni, különösen, ha ez vagyonnal vagy ismertséggel (vagy mindkettővel) vegyül, kezdett különösen felvillanyozó elegynek bizonyulni. Michelle Obama; Beyoncé és Rihanna; Stacey Abrams jelölése Georgia állam kormányzói posztjára és Kamala Harris törekvése a demokrata elnökjelöltségre (amit 2020 tavaszán az követett, hogy a demokraták pártprogramjában vezető jelöltként került az alelnöki posztra); Oprah folyamatos televíziós jelenléte, a színes bőrű nők részvétele a *The View* televíziós talkshow-ban, és Shonda Rhimes felemelkedése, mint termékeny televíziós és audioproducer; a sok regény, amiket színes bőrű nők írtak, és egyszer csak megjelentették és olvasták – a fekete nőknek olyan helyük és hangjuk lett Amerikában, mint korábban soha. Williamset magával ragadta ez a kor, az ő kora, ahogy az embert mindig magával sodorja a korszak, amiben él. De Williams az elért eredményeivel és ismertségével szerepet játszott kora alakításában is. Ő és a többi felsorolt nő erőfeszítéseit és eredményeit sokan vitatták; sikereik eléréséért keményen megharcoltak. Azok között a jelenségek között, amik a huszonegyedik század második évtizedében megosztották Amerikát, az erős, fekete nők megjelenése, az olyan nőké, akik többé nem hagyják magukat háttérbe szorítani, hangsúlyos, ha nem is mindig hangosan kimondott vitatéma volt. Néhányan féltek ezektől a nőktől, gyűlölték őket, főként vagy legalábbis a lehangosabban a fehér férfiak – nem kis részben azért, mert veszélyesnek tartották őket.

Az emberrel szemben mutatott félelem és nemtetszés elősegítheti önmaga megértését, amikor is tisztábban látja a dolgokat, mint a

legtöbben. Ez pedig cserébe, ha kifejezésre kerül, olyasvalakivé teheti az embert, akinek a mondanivalóját mások hallani akarják. Michelle Obama egy közvélemény-kutatás szerint 2018 végén a legjobban csodált nő volt Amerikában, memoárja, az *Így lettem* több példányban kelt el, mint bármely önéletrajz a történelem során. Az emberek vonzódtak Michelle Obamához és a történetéhez: hogy küzdött és győzedelmeskedett. Ugyanezt lehetett Serenáról is elmondani.

Williams a kor embere Amerikában, olyan tényező, amely formálja a jelent, és az cserébe táplálja Williams egyre növekvő tekintélyét a tenispályán kívül is. Nemcsak a Grand Slam-győzelmei számítottak (habár azok is sokat nyomtak a latban), hanem impozánsan egyedi személyisége is, amit azáltal, hogy hírességgé vált, milliók ismertek meg. Ezzel a személyiséggel folyton küszködött – a pályán, a tévében, a közösségi médiában –, de sosem próbálta levetkőzni. Williams felemelkedése a tömegkultúra alakjaként segített szélesebb körben felkelteni az érdeklődést és megértést másokkal szemben, akik úgy néznek ki, olyan helyről származnak, olyan rettenthetetlennek mutatkoznak, ugyanazokat a csalódásokat és töréseket szenvedték el az életben, akik olyan idegesítőek és lelkesítőek, ugyanolyan erőfeszítések megtételére kényszerítik magukat, ugyanúgy tombolnak vagy dühöngenek, mint ő. Hogy ő mindezzel meg tudott birkózni és el tudott navigálni, bizonyára arra készítette másokat, hogy azt gondolják, *Ha ő meg tudta csinálni, én is meg tudom* – nem feltétlenül voltak erre *valóban* képesek, de az ember a kulturális ikonjával nem is köt alkut erről. Márpedig Serena Williams kulturális ikonná vált. Nem arról volt szó, hogy bármiféle bensőségebb megértés irányult volna felé, nem jobban, mint mondjuk Beyoncé irányába. Az ikonok mindazonáltal jelentéseket, történeteket testesítenek meg, helyzeteket mutatnak be. Színes bőrű és fehér nők egyaránt, mindenféle korú lányok, és ami azt illeti, elég sok férfi is felnézett Serena Williamsre célt, iránymutatást, megerősítést, megnyugtatót, inspirációt keresve.

Ez, mindezek összessége tette őt korának az egyik legmagávalragadóbb figurájává és a világ egyik leghíresebb nőjévé: *Serenává*. Williams mindig is lelkiismeretesen emlegette azokat a fekete nőket, akik a teniszben előtte jártak, mint Althea Gibson és Zina Garrison, és a korábbi teniszező feminista úttörőket, mint Billie Jean King – hősként beszélt róluk. De Williams más volt, egy olyan sportolónő, akinek nem volt magához fogható elődje. Azt lehet mondani, hogy ő lett a legjelentősebb sportoló, akit Amerika valaha is produkált Muhammad Ali óta. Nem vállalt és nem is akart olyan merész és egyenes politikai álláspontot vállalni, mint Ali. Serena Jehova tanújaként nevelkedett, és úgy tűnt, továbbra is ragaszkodik a felekezet tanaihoz, beleértve az evangéliumok sajátos olvasatán alapuló tilalmat is arra, hogy szavazzanak vagy bármilyen módon részt vegyenek, akár nyilatkozatokkal, akár tettekkel a kormány vagy annak politikájának megváltoztatásában. Soha nem tiltakozott egy háború ellen sem, és nem adta a nevét a nők vagy kisebbségek szabadságát, biztonságát vagy fejlődését megghiúsítani vélt törvények elleni harcokhoz. Ugyanakkor viszont Muhammad Ali felpofozta az első feleségét amiatt a ruha miatt, amit a nő viselt, és Elijah Muhammad követőjeként, valamint a Nation of Islam² (Iszlám Nemzet) tagjaként szerzett *hitéből* fakadóan úgy gondolta, hogy a nőknek többnyire némának és engedelmesnek kell maradniuk.

Egyértelműbb nem is lehetne, hogy mit gondolna Serena Williams ilyesmiről. Az elv, amelyet megtestesített, mindig is az volt, hogy tisztelettel kell bánni vele, kötöttségek nélkül, szabadon rendelkezhet befolyással, és kifejezheti magát, amikor és ahogyan jónak látja. Ez pedig 2019-ben egy politikai álláspont volt, amivel ő teljesen és határozottan azonosult. Serena Williams esetében a személyes álláspont, még ha csak személyes volt is, politikainak bizonyult.

² Amerikai politikai-vallási szervezet. (A ford. megj.)

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

Ez is megfelelt a kornak, egy olyan jelennek, amelyben az identitás-politika és a nemi kérdések előtérbe kerültek.

„Úgy érzem, hogy a platformommal, a dolgokkal, amiket csinállok, a különböző testületekkel, amelyeknek a tagja vagyok, valóban beszélünk az egyenjogúságról, a nemek közötti, a szerepek közötti, a fizetésbeli egyenlőségről, és hogy mennyire fontos ez” – mondta, amikor egy délután Melbourne-ben megkérdeztem tőle, miként látja magát közszereplőként. Williams nem viselt semmilyen tisztiséget, de a maga módján egy újfajta tömegpolitikus volt, olyan hűséges követőkkel, akiket a legtöbb választott képviselő megirigyelhetne.